

teczny program powinien nauczyć dziecko rozpoznawać i nazywać emocje, poznać siebie oraz nauczyć przezwyciężyć złość i agresję.

Nie wolno tolerować żadnej formy przemocy skierowanej przeciwko dziecku. Dorośli muszą działać. Powinni połączyć siły w walce z terrorem psychicznym w szkole.

Szkoła powinna również współpracować z rodzicami ofiar i gwałtobójców. Należy prowadzić warsztaty dla rodziców na temat agresji i przemocy. Szkoła i rodzina powinny wypracować wspólny system kar i nagród oraz dzielić się doświadczeniami i obserwacjami na temat dziecka. Mobbing uczniowski dotyczy całej szkoły, gdyż jest fenomenem grupowym. Konieczna jest więc terapia całej tej społeczności. Rodzice i nauczyciele powinni omówić rodzaje mobbingu, strukturę hierarchii grupowej i skutki psychoterroru. Dzieci muszą być też świadome kar i nagród, które mogą nastąpić po akceptowanych lub nieakceptowanych działaniach. Można śmiało powiedzieć, że mobbing występuje w każdej szkole, tylko bywa mniej lub bardziej widoczny, ale jest to problem powszechny. Ofiary często boją się mówić o tym, że są dręczone.

Wychowawca czy rodzic który zauważył, występowanie zjawiska mobbingu, powinien od razu interweniować. Jeżeli sprawę zauważy rodzic, to musi zgłosić wychowawcy a ten przez zastosowanie środków dyscyplinarnych i rozpocząć prace z ofiarą i całą klasą. Ważne by współpracowała każda osoba w klasie. Wsparciem dla nauczyciela i rodzica mogą być pedagog i psycholog szkolny. Rodzic musi współpracować ze szkołą.

Nauczyciel wychowawca jako osoba zaufana.

Postawa wychowawcy jest niezwykle ważna w walce z mobbingiem. Jest on w pewien sposób zaangażowany emocjonalnie w sprawy uczniów. Jest częścią społeczności, która boryka się z różnymi problemami, w tym też z przemocą. Jest osobą godną zaufania, partnerem i przyjacielem uczniów, więc szanuje i dba o prawidłowe relacje. Staje po stronie uczniów, którzy potrzebują jego wsparcia w codziennym, szkolnym życiu.

Dzieci w wieku szkolnym potrzebują opieki i pomocy ze strony dorosłych. Nie są w stanie samodzielnie poradzić sobie z przemocą i agresją ze strony klasy. Dlatego uczniowie powinni zwierzać się wychowawcy z każdego problemu klasowych czy szkolnych.

Problem mobbingu jest poważny i w sposób negatywny wpływa na wszystkich uczniów, więc nie wolno go bagatelizować.

Kiedy w klasie szkolnej pojawia się mobbing uczniowski

Opracowane na podstawie artykułu Moniki Chorab pod tym samym tytułem, zamieszczonym w miesięczniku „Dyrektor szkoły” nr 11—listopad 2009.

Sterkowiec 2010

Czym jest mobbing uczniowski?

Najprościej można to zjawisko określić jako długotrwały i powtarzający się terror psychiczny, którego doświadcza dziecko w miejscu nauki ze strony innych uczniów, najczęściej kolegów z klasy. Mobbing bywa określany mianem "bezkrwawej przemocy", bo nie jest agresją fizyczną. Najczęściej ofiarą są jedna, dwie lub trzy osoby, które są nękanie i wykluczone przez grupę uczniów. Większa liczba dzieci integruje się przeciwko jednostce, próbując usunąć ją z życia towarzyskiego. Zjawisko najczęściej dotyczy klasy, chociaż czasami rozprzestrzenia się na całą szkołę i wtedy jeszcze trudniej jest uczniowi włączyć się do jakiejś grupy koleżeńskiej czy rozpocząć edukację w innej klasie.

Cechy mobbingu:

O mobbingu w szkole możemy mówić wtedy gdy negatywne działania wobec dziecka powtarzają się i trwają przez dłuższy czas, tzn. co najmniej kilka miesięcy. Czasami mogą nawet przejawiać się przez cały okres nauki szkolnej dziecka, wywołując niezwykle niszczące dla jego dalszego rozwoju społecznego skutki.

Cechą charakterystyczną mobbingu jest nierównowaga sił. Dziecko będące ofiarą nie ma szans w walce z prześladowcami, gdyż jest od nich słabsze i atakowane przez grupę, ewentualnie przez jednostkę wspieraną przez innych uczniów. Dziecko musi stawiać czoła prześladowcom w pojedynkę. Przegrana jest oczywista i nieunikniona. Uczeń rozpaczliwie szukający akceptacji i towarzystwa kolegów spotyka się z odrzuceniem, które jest niezwykle okrutną formą przemocy pośredniej.

Początkiem mobbingu często jest jakiś konflikt, zwykle mało istotny, który powoduje, że ofiara klasy staje się ta a nie inna osoba. Dzieci bardzo dokładnie wybierają sobie "kozła ofiarnego". Jest on od nich słabszy i zwykle posiada pewne cechy, które oprawcy podają za przyczynę nękania, usprawiedliwiając własne okrucieństwo przed innymi i czasami przed sobą. Mobbing jest działaniem celowym, dręczyciele są bezwzględni i z całą premedytacją powodują cierpienie. Ofiara często nie wie, dlaczego jest prześladowana. Także oprawcy mają problemy z podaniem logicznych

powodów, które motywują ich do aktów przemocy. Takich argumentów po prostu nie ma, bo mobbing jest działaniem nieusprawiedliwionym. Zachowania skierowane przeciwko wybranej osobie sprawiają oprawcom wyraźną przyjemność. Często bawi ich

nękanie ofiary i nie widza krzywdy, którą wyrządzają. Uważają, że nie robią nic złego, bo nie używają siły fizycznej. Skutki swego działania są w stanie zobaczyć dopiero po dłuższym czasie, często wtedy, gdy sami stają się ofiarami przemocy. Zachowania, które mają na celu wykluczenie ucznia, są starannie ukrywane przez dręczycieli przed otoczeniem. Te cechy charakterystyczne dla mobbingu uczniowskiego pozwalają na odróżnienie go od pojedynczych aktów przemocy, które również często występują w szkole.

Formy mobbingu

Mobbing może się bardzo różnie objawiać i przybierać rozliczne formy: gnębienia, nękania, poniżania i ośmieszania. Wszystko po to, by sprawić wybranej osobie ból i pokazać, że jest gorsza od innych. Często zdarza się obmawianie, wyzywanie i wyszydzanie ofiary, co powoduje u niej kompleksy i coraz niższą samoocenę. Najczęściej tak zachowują się dziewczęta, które rzadko sięgają po przemoc fizyczną. Prześladowcy starają się zepsuć reputację ofiary, co ma prowadzić do wykluczenia jej z grupy. Dzieci uciekają się nawet do zastraszania, tyranizowania, grożenia i wymuszania dóbr od kolegów. Ofiary najczęściej są atakowane w szatni, w toalecie bądź w drodze do lub ze szkoły, czyli tam, gdzie brakuje stałego nadzoru ze strony nauczycieli. Czasami nękanie zdarza się również na korytarzu czy w klasie szkolnej, a nawet na oczach wychowawcy.

Mobbing a bullying i "fala"

Mobbing to głównie terror psychiczny, a nie fizyczny i to odróżnia omawiane zjawisko od bullyingu. Bullying (angielskie słowo bully oznacza znęcanie się nad słabszym) charakteryzuje - obok psychoterroru - właśnie agresja fizyczna. Poza tym bullying oznacza przemoc jednostki wobec jednostki, zaś mobbing przemoc grupy wobec jednostki. Polskim odpowiednikiem terminu mobbing jest "fala", oznaczająca przemoc w szkole polegającą na nękanii przez starszych uczniów osób od nich młodszych i słabszych. Zjawisko to przeniosło się do szkoły z jednostek wojskowych. Posiada - w zależności od płacówki - bardzo zróżnicowany charakter, ale często ma takie cechy jak mobbing uczniowski. Smutny jest los dziecka, które zostało wybrane na klasowego "kozła ofiarnego". Prześladowanie sprawia, że życie ucznia staje się podobne do sennego koszmaru.

Rola szkoły i rodzica w walce z mobbingiem uczniowskim

Mobbing panuje tylko wtedy, gdy osoby znaczące na to pozwolą, więc ważna jest szybka interwencja dorosłych, gdy zauważa przejawy przemocy.

Aby móc przeciwdziałać mobbingowi, trzeba wiedzieć, czym on jest i rozpoznawać skutki, jakie wywołuje. Psychoterror i rozmyślne wykluczenie z grupy jest trudną do wychycenia formą przemocy. Ofiary bardzo często nie chcą mówić o swoich problemach, a agresorzy skutecznie ukrywają własne poczynania. Ofiary docucza nie jedna osoba, lecz cała grupa. Sprawcy zmieniają się każdego dnia i wzajemnie ukrywają to, co robią. Na pierwszy

rzut oka można zauważyć pojedyncze, niezgodne z regulaminem zachowania różnych osób, ale przy bliższym oglądzie staje się jasne, że cała grupa dręczy jednego lub dwóch uczniów. Akty skierowane przeciwko jednostce zdarzają się wtedy, gdy nie widzi tego nikt z dorosłych, więc sprawcy długo pozostają bezkarni. Pierwszym krokiem w walce z mobbingiem uczniowskim jest uświadomienie pracownikom szkoły, rodzicom i uczniom istnienia problemu i jego negatywnych konsekwencji. Profilaktyka powinna być prowadzona od jak najmłodszych klas i zakładać współpracę szkoły z rodziną i społecznością lokalną. Sku-